

ІНВЕСТУВАННЯ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА

Щорічне зростання і розвиток ринку мистецтва і його інфраструктури стимулює залучення на нього нових учасників і зростання інтересу до предметів мистецтва як інвестиційних активів.

На сьогоднішній день світовий ринок творів мистецтва характеризується наявністю різноманітних способів інвестування, до яких відносяться, зокрема, інвестиційні фонди, що займаються капіталізацією арт-ринку. Такі інвестиційні фонди є порівняно новим видом колективних інвестицій. Принцип роботи цих фондів подібний до роботи традиційних хедж-фондів. Другий варіант передбачає можливість володіння декількома інвесторами одним активом. Зазвичай такі портфелі активів приносять від 5 до 10% річних. Головною відмінністю таких фондів від традиційних є те, що первинне накопичення активів здійснюється не тільки за рахунок грошових коштів, але і за рахунок культурних цінностей, мінімальна частка яких повинна складати 40%.

Сьогодні на ринку мистецтва можна виділити корпоративне інвестування та поширення моделі пайового володіння між співробітниками організацій, які формують свої власні колекції. Практика формування колекцій мистецтва знаходить поширення серед великих банків і розглядається як приналежність банку до вищої бізнес-ліги, автоматично підвищуючи його статус в очах контрагентів і клієнтів. Розглядаючи об'єкти мистецтва як інвестиційні активи і набуваючи об'єкти мистецтва в інвестиційних цілях, вони стають прикладом для своїх клієнтів. Наявність власної колекції предметів мистецтва робить банки значущими учасниками арт-ринку і дозволяє пропонувати своїм клієнтам послуги, пов'язані з інвестиціями в мистецтво. Так, одним з важливих напрямків у рамках *private banking* став арт-банкінг, який передбачає консультаційні послуги в питаннях придбання предметів мистецтва в інвестиційних цілях, супровід угод купівлі-продажу предметів мистецтва, їх фінансова оцінка. Важливою тут є взаємна співпраця банків, що надають такі послуги, з галереями, аукціонними будинками, оцінювачами та консультантами зі сфери мистецтва, які мають високу репутацію в арт-колах.

Серед лідерів у даному напрямі можна виділити швейцарський банк UBS, зібрання якого включає близько 35 тисяч творів сучасного мистецтва та модерністів [7, с. 152]. Також найбільшими гравцями арт-ринку є Citibank та Deutsche bank. У цілому, активний розвиток інвестиційного банкінгу має більше розповсюдження у розвинених країнах, де на послуги такого характеру є найбільший попит.

Ще одним напрямком інвестиційної діяльності з використанням творів мистецтва є їх сек'юретизація за допомогою банку. На першому етапі

незалежними експертами визначається ціна твору або декількох творів. У разі, якщо продавець продажується з цією ціною, робота виставляється на продаж, проте в цьому випадку інвестори можуть придбати не всю роботу, що часто виявляється проблематичним через її високу ціну, а лише її частину. Всі роботи виставляються на продаж в формі сертифікатів, аналогічних акціям, покупка і продаж яких здійснюється тільки за допомогою фінансових інститутів [8, с. 55].

Також необхідно відзначити особливу важливість нових технологій, що впливають на світовий арт-ринок. На даний час на ринку мистецтва торгівля здійснюється не лише на всіх перерахованих вище майданчиках, але й на онлайн-платформах, які притягують покупців предметів мистецтва [10]. Аукціонні будинки, які використовують інтернет для залучення покупців за допомогою виставлення картин в таких соціальних мережах, як Instagram і Facebook, різних арт-додатків, QR-кодів на виставках, освітньо-розважального відео-контенту на YouTube і т.д., мають великі переваги на арт-ринку. Інтернет-торгівля допомагає учасникам цього ринку виходити за межі традиційних торгових майданчиків і залучати нових покупців і колекціонерів. При цьому в даний час в даному сегменті ринку немає домінуючих гравців. Необхідно також зауважити, що серед онлайн-платформ, що займаються продажем предметів мистецтва, успішно здійснюють свою діяльність тільки ті, які постійно удосконалюються і розвиваються, такі як Invaluable, 1stdibs і Artsy, інші ж платформи стикаються з великими труднощами і закриваються.

Для кількісної оцінки ринку мистецтва було розроблено індекси, такі як: індекс ринкової визначеності – AMC; індекс сучасного мистецтва C50; індекс ST 5000 (Skate's Top 5000), що складає поріг входження в рейтинг п'яти тисяч найдорожчих в світі робіт. Безперечно, одним з найвідоміших індикаторів арт-ринку, за зміною якого постійно стежать аукціоністи, арт-дилери, колекціонери і оцінювачі культурних цінностей, є індекс повторних продажів Мея-Мозеса – WAAI (Mei Moses World All Art Index) [9, с. 85]. В даний індекс включаються дані про ціни повторних продажів одних і тих самих об'єктів в різні періоди часу. У базу розрахунку даного індексу в даний час включені дані про 60 тис. повторних аукціонних продажів з 1810 року по теперішній час. На думку авторів індексу, даний підхід дозволяє досягти максимально точної оцінки прибутковості ринку мистецтва, що дозволяє використовувати даний індекс для порівняння арт-ринку в різні періоди часу, виявлення трендів і внутрішньої динаміки ринку.

Варто відзначити, що ринок предметів мистецтва, як і всі інші ринки, циклічний. У зв'язку з тим, що ціни на арт-ринку періодично коливаються, для отримання доходу від інвестицій інвесторам необхідно купувати тільки те, що недооцінене і має потенціал зростання, а не сліпо гнатися за віяннями моди. В іншому випадку інвестор може серйозно постраждати від «перегріву» ринку, який періодично породжує «мільні бульбашки» з не виправдано високими цінами на предмети мистецтва і подальшу нездатність отримати дохід від продажу, через що власникам доводиться знижувати ціну нижче ціни придбання.

Перелік використаних джерел:

1. The Art Market 2019. An Art Basel & UBS Report. URL: https://d2u3kfw92fzu7.cloudfront.net/The_Art_Market_Report_2019.pdf.
2. The UK Government Art Collection. URL: <http://www.gac.culture.gov.uk>.
3. The Fine Art Program. URL: <https://www.gsa.gov/realestate/design-construction/art-in-architecturefine-arts/fine-arts-collection>.

Сохацький Олександр, Казьмерчук Вікторія
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ВПЛИВ ТНК НА НАЦІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІКИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

На сьогодні однією з найбільших сучасних тенденцій у світі є посилення інтеграційних процесів у міжнародних економічних відносинах. В умовах глобалізації транснаціональні корпорації стають важливим елементом розвитку міжнародних економічних відносин та є безпосередніми учасниками поглиблення міжнародних процесів, зокрема інвестиційних. В свою чергу, інвестиційні процеси суттєво пов'язані з діяльністю транснаціональних корпорацій, які поглиблюють міжнародні економічні та політичні взаємовідносини та стирають між ними економічні кордони [1].

У загальному обсязі світової торгівлі переважну частку займає продаж товарів та послуг філій іноземних компаній. На ТНК припадає основна частина вивозу капіталу у вигляді прямих іноземних інвестицій, а також найбільші затрати фінансових ресурсів на розробку новітніх технологій.

Зайнявши верховенство у міжнародній торгівлі, ТНК, які є контролерами понад 57% світового промислового виробництва, 69% міжнародної торгівлі, та більше 81% патентів і ліцензій на нові технології та ноу-хау, майже 90% прямих зарубіжних інвестицій здатні захоплювати національні ринки та все більше зміцнювати свої позиції в державі, оминаючи інтереси уряду.

Іноземні інвестиції є дієвим каталізатором для піднесення національних економік, особливо для країн, що розвиваються, та країн із перехідною економікою, тому ТНК є інструментом створення системи міжнародного виробництва, а зростання ролі ТНК на міжнародній арені є однією із причин зростання темпів іноземних інвестицій.

Оскільки сфера діяльності ТНК розповсюджується майже на всі держави світу та види економічної діяльності, то стабільний розвиток окремої країни в сучасних умовах глобалізації неможливий без взаємодії з цими компаніями. ТНК здатні сильно впливати на економіку держави та приносити значні переваги у формі новітньої інформації та технологій, методів управління, а також сприяти зменшенню безробіття та позитивним соціально-культурним змінам. Такі фактори позитивно впливають на імідж держави, та її